

Brister i samverkan 2023

Sjutton också! Det brister i kommunikationen.

Syftet med att skriva brister i samverkan är att uppmärksamma situationer där samverkan kring enskilda individer inte har fungerat. Tillsammans möts sedan samverkansparterna för att lära sig av varandra och skapa goda förutsättningar för att möta individens behov av insatser.

Utöver kontakten mellan samverkansparterna går Lokalt samråd psykiatri nordvästra Skåne igenom bristerna och tar del av parternas åtgärder för att skapa ytterligare ett lärtillfälle. De berörda verksamheterna går även igenom den aktuella bristen och åtgärden i sin arbetsgrupp.

Denna rapport ska visa på de systembrister som kan uppkomma i samverkan och kan bidra till att vi säkrar kvaliteten i gemensamma insatser när det gäller psykisk sjukdom, funktionsnedsättningar, skadligt bruk och beroende. Rapporten redovisar vilka orsaker arbetsgruppen kunnat se i de inskickade bristerna, vilka verksamheter som varit berörda, goda exempel på åtgärder, frågor om hur arbetat kan tas vidare samt en sammanfattning och analys.

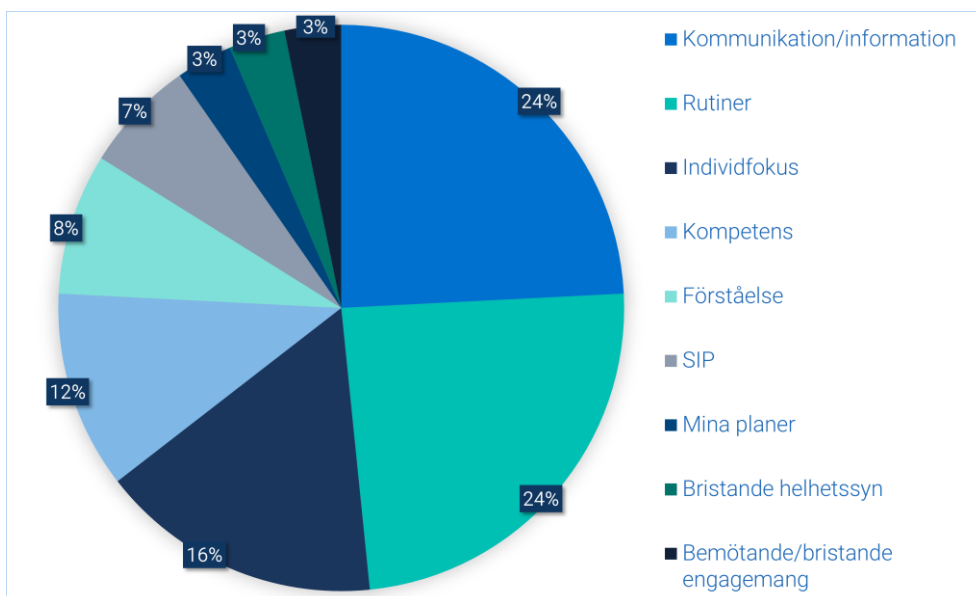
Psykiatrisamordnaren i Helsingborg stad har i uppdrag av Lokalt samråd psykiatri nordvästra Skåne att årligen sammanställa de brister i samverkan som rapporterats in. Detta arbete görs tillsammans med en arbetsgrupp som går igenom och analyserar bristerna. Innan genomgången avidentifieras och anonymiseras alla inkomna brister i samverkan.

Förutom psykiatrisamordnaren i Helsingborgs stad består arbetsgruppen av brukarrepresentant från socialförvaltningen Helsingborgs stad, Personligt Ombud Skåne, inflytandesamordnare från Region Skåne, samordnare för suicidprevention och kommunikator för invånardelaktighet från Helsingborgs stad samt psykiatrisamordnare från Båstad kommun, Höganäs kommun och Ängelholms kommun. För att lyfta barnperspektivet deltar även enhetschef från barn- och ungdomspsykiatri i Region Skåne, enhetschef från Individ och familj i Landskrona samt enhetschef från elevhälsan, skol- och fritidsförvaltningen i Helsingborgs stad.

Bakomliggande orsaker till brister i samverkan

Under 2023 inkom 17 brister i samverkan. Det har framkommit olika anledningar som delats in i följande kategorier: SIP, Mina planer, kommunikation/information, rutiner, bemötande/bristande engagemang, kompetens, bristande helhetssyn, individfokus och förståelse för varandras uppdrag. I varje enskild brist som analyserat har arbetsgruppen angett de orsaker som vi kunnat identifiera. En brist kan innehålla flera orsaker.

Nedan visas i procent hur fördelningen av de bakomliggande orsakerna till brister i samverkan fördelas.

Kommunikation/information

I år är den vanligast förekommande bristen som arbetsgruppen har sett bristande kommunikation. Brister i kommunikationen kan innebära att verksamheterna inte ser till att inblandade parter i individens insatser får rätt eller ger rätt information för att kunna tillgodose individens behov. Verksamheten har inte säkerställt att information nått mottagaren eller i flertalet fall inte förklarat tillräckligt tydligt kring ärendet eller arbetet framåt.

Parterna behöver säkerställa att information når fram till alla berörda så att insatser kommer i gång samt att vi återkopplar och för dialog mellan samverkansparter. Uppföljning av insatser var något arbetsgruppen uppfattade hade missats eller behövts vid några tillfällen, speciellt vid komplexa ärenden. I vissa brister har det varit svårt för samverkansparter att få tillgång till information och uppföljning.

Arbetsgruppen uppmärksammade att i de ärenden där det brister i kommunikation förekommer det ofta även andra brister. Således är en god kommunikation en förutsättning för att minska risken att det uppstår brister även inom andra områden.

Ser en verksamhet att det saknas återkoppling eller information behöver de ta kontakt med berörd samverkanspart. Får man inte svar från den man kontaktar behöver man gå vidare i ansvarstrappan ett steg och ta en till kontakt. I den lokala överenskommelsen anges att regionen och kommunerna ska samverka, vilket sker genom kommunikation mellan parterna.

Rutiner

Rutiner är en av de vanligaste bristerna i år. Rutiner är till för att förtydliga uppdrag och ansvar gällande vård och behandling av individen. Här spelar kommunikationen en tydlig roll mellan våra olika verksamheter för att kunna fullfölja våra uppdrag, undvika onödigt merarbete och möta individens behov av insatser.

I år har arbetsgruppen upplevt att det förekommit brister i rutiner kopplat till bland annat akut (beroende) vård, utskrivning från boende samt mellan övergången från förskola till skola, vilket påverkat både den enskilde individen och samverkansparter. Det är viktigt att säkerställa att medarbetare känner till befintliga rutiner.

Välfungerande rutiner för de metoder och arbetsverktyg som verksamheterna arbetar med, såsom samordnad individuell plan (SIP), samverkan vid utskrivning (SVU), standardiserade vårdprocesser, Case Management, nätverksmöten, Mina planer, genomförandeplaner, kris- och hälsoplaner med flera skulle kunna klara ut missförstånd och gränsfall.

Individfokus och helhetssyn

Bristande individfokus hänger tätt ihop med bristande helhetssyn. Det innebär att verksamheterna inte har utgått från individens behov eller inte säkerställt att nästa huvudman tar över ansvaret, enligt planen för individen. Det kan också innebära att verksamheterna inte planerat insatserna gemensamt utifrån individens behov.

I bristerna tas det upp att verksamheter har gjort en egen planering, en otydlig eller ingen alls utifrån sin organisation, uppdrag och prioriteringar. Problem uppstår när planeringarna inte förankras gemensamt och inte utgår ifrån individens upplevelse av situationen samt individens förutsättningar, resurser och hinder. I flera brister har det saknats dialog och förståelse för individens behov.

Här ser arbetsgruppen betydelsen av att alla ser individens behov främst, inte bara i teorin utan i praktisk handling – inte minst i komplexa fall.

Kompetens och förståelse för varandras uppdrag

Många av bristerna har handlat om bristande förståelse för varandras uppdrag. Det finns exempel där verksamheter inte fullföljt sina arbetsuppgifter, vilket kan härledas till kompetens för sitt uppdrag. I kombination med bristande kommunikation blir resultatet att insatser för individen fördröjts eller uteblivit.

Det är viktigt att verksamheterna fortsatt kommunicerar med varandra för att få förståelse om varandras uppdrag, det egna uppdraget och hur man kan samverka gemensamt utifrån individens behov.

I ett par brister framkommer det att organisationerna saknar tillit till varandras professionella bedömningar och att individen hamnar mellan stolar på grund av detta. Man har sett utifrån sitt perspektiv och inte lyssnat in hela individens behov. Arbetsgruppen vill betona att det är viktigt att vi lyssnar på varandra och respekterar varandras bedömningar.

Samordnad individuell plan (SIP)

Arbetsgruppen noterar en minskning i att parter uteblivit från SIP-möte, vilket är positivt. Vi ser även en minskning att SIP är anledningen till att skriva en brist i samverkan och det kan ha att göra med att kommunerna i nordvästra Skåne genomfört utbildningar om SIP.

I de brister där SIP är en bakomliggande orsak hade ett tjänstemannamöte kunnat vara till hjälp som ett första steg för att få förståelse för varandras uppdrag. Genom att

först ha ett tjänstemannamöte blir det rätt fokus på SIP-mötet, med individens behov i fokus. I vissa brister ser vi en avsaknad av SIP utifrån situationen som har uppstått.

Riktlinjerna för SIP anger att du är skyldig att komma till möte eller skicka en ersättare om du blir kallad och det är kallad verksamhet som bedömer vem som ska delta utifrån syftet med SIP. Det är därför viktigt att det framgår ett tydligt syfte med SIP-mötet. Om det är information som efterfrågas om till exempel samverkanspartens verksamhet eller insats ska den inhämtas på annat sätt än genom SIP.

Mina Planer

Det har funnits ett fåtal brister som handlat om att medarbetare inte hanterat Mina planer på ett korrekt sätt.

Det är viktigt att tänka på att mötesinformationen är uppdaterad i Mina Planer när det gäller tid och plats för SIP. Syftet i kallelsen behöver vara tydligt så att kallad verksamhet kan utse vem som ska delta. En kartläggning av klientens behov behöver vara ifylld så att kallad verksamhet har information om behoven inför mötet. Vi bör göra kartläggningen tillsammans med klienten och samtliga parter ansvarar för detta gemensamt.

De verksamheter som arbetar i Mina planer behöver ha fungerande rutiner för att bevaka och hantera processerna kring SIP, SVU, LPT/LRV.

Bemötande/bristande engagemang

När det gäller brister i bemötande har det handlat om att samverkansparter brister i professionellt bemötande gentemot varandra och respekt för varandras profession, där individen hamnat emellan. I stället för att SIP-mötet handlar om individen, dess situation och behov har fokus hamnat på att skjuta ansvarsfrågor mellan olika verksamheter.

Bristande bemötande och till viss del bristande förståelse för varandras uppdrag kan direkt försvåra samverkan och helhetssynen mellan parterna och få dem att tappa individfokus.

Brister i samverkan som arbetsgruppen vill lyfta

Akutvård, beroendevård, Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Flera brister handlar om att kommuner upplever att sjukvården inte tar in individen för avgiftning om sjukvården upplever att socialtjänsten inte har en ändamålsenlig planering av vård efter avgiftningen. Kommuner upplever att sjukvården villkorar vården då läkare uppger att individen riskerar bestående skador, samtidigt som individen inte erhåller den akuta (beroende) vård individen ansöker om. Läkaren villkorar vården genom att ställa motkrav om att individen ska ha ett behandlingshem.

Kommuner har upplevt att det inkommit flera LVM-anmälningar från akutpsykiatrien samtidigt som individen blir nekad akut vård trots att beroendeproblematiken kan vara mycket svår och ibland dödlig. Kommuner upplever det som motsägelsefullt att skicka en LVM-anmälan när individen ansöker om frivillig vård då tvångsvård i de flesta fall bereds när vård inte kan tillgodoses enligt socialtjänstlagen, som bygger på

frivillighet. Kommuner behöver inför domstol kunna påvisa en påtaglig historik av avbrutna planeringar från individens sida för att en domstol ska döma till LVM-vård.

I vissa brister framkommer det att individ nekas inläggande vård i akutskedet trots att kommun förbinder sig att fullfölja långsiktig vård på ett behandlingshem efter akutvård.

- Vems bedömning kring individens motivation till vård väger tyngst?
- Hur kan vi säkerställa att individen får adekvat vård?
- Hur kan vi stärka tilliten till varandras bedömningar?

I samtliga brister har parterna träffats och bland annat gått igenom LVM-processen. Parterna har även informerat om varandras uppdrag och förutsättningar.

Barnhabiliteringen

Ett flertal brister handlar om att Habiliteringsmottagningen barn och unga har uppmärksammat brister i övergången mellan förskola och förskoleklass.

När man tar emot ett barn med omfattande stödbehov behöver verksamheten vara väl förberedd för att skolstarten ska bli en positiv erfarenhet för såväl barnet som för dess vårdnadshavare. Kunskaper och erfarenhet från förskolan, vårdnadshavare eller andra aktörer som har kännedom om barnet behöver tas tillvara på och omsättas till skolans verksamhet (och verkställas redan från början). Skolans psykolog och/eller verksamhetsstöd är viktiga samarbetspartners i denna process och bör med fördel involveras vid överlämningen från förskola till förskoleklass. De insatser som görs behöver också följas upp regelbundet, initialt med täta intervaller och i samverkan med vårdnadshavare. Detta för att säkerställa att insatserna har avsedd effekt eller om de behöver justeras.

Goda exempel

Ur flertalet av bristerna har det framkommit att samverkansparter har träffats för att få förståelse för varandras uppdrag och verksamheter. Det framkommer också att det har skapats kommunikationskanaler för framtiden, så att samverkansparter tar kontakt med varandra om de behöver ha dialog.

Genom brister i samverkan har även verksamheters rutiner setts över och förtydligats utifrån deras uppdrag.

Berörda aktörer 2023

Region Skåne: Akutmottagning, Akutmottagning vuxenpsykiatri, Beroendemottagningen, Habiliteringsmottagningen barn och unga, Psykosmottagningen, Vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan

Privata aktörer: WeMind, LARO Sund Ramlösa

Helsingborg stad: Socialförvaltningen – vuxen, skol- och fritidsförvaltningen – elevhälsan

Klippan kommun: Individ och familj – vuxen

Ängelholms kommun: Individ och familj – vuxen, LSS – barn och unga

Landskrona stad: Individ och familj – barn och unga

Sammanfattning och analys

Det har skickats in 17 brister i samverkan år 2023. Största delen av de inkomna brister handlar om bristande kommunikation/information mellan huvudmännen samt bristande rutiner.

Det framkommer att brister i kommunikation framför allt handlar om missar i kommunikation samverkansparter emellan och att detta påverkar den andra partens möjlighet att ge insatser för individen. Verksamheten har inte säkerställt att information nått mottagaren eller i flertalet fall har saker inte förklarats tillräckligt tydligt.

Vi behöver säkerställa att information når fram till alla berörda så att insatser kommer i gång. Dialog, återkoppling och uppföljning mellan samverkansparterna behöver förbättras i vissa fall.

Ser en part att det saknas återkoppling eller information vill arbetsgruppen uppmana till att ta kontakt med samverkanspart. Om man inte får svar från den man kommunicerar med behöver man gå vidare i ansvarstrappan ett steg.

Det fyra orsakerna som återkom flest gånger i bristerna var: kommunikation, rutin, individfokus och kompetens. Detta går att koppla till vad som står i den lokala överenskommelsen där det framgår att den berörda personens behov alltid ska stå i centrum, att gott bemötande av samarbetspartnern är av stor vikt samt att samverkan präglas av ömsesidig respekt för varandras profession, kompetens och erfarenhet.

I ett par brister kring kompetens och förståelse för varandras uppdrag upplever arbetsgruppen att det saknas tillit mellan organisationerna för varandras professionella bedömningar och att individen hamnar mellan stolar på grund av detta. Flertalet brister handlar om att klienter nekas frivillig akut (beroende) vård och att en LVM-anmälan har skickats till kommunen i stället från regionen. Samverkansparterna har hållit möte för att komma fram till lösningar och utveckla samarbetet mellan verksamheterna, vilket är positivt.

Arbetsgruppen ser en minskning av inkomna brister gällande SIP. Detta antar vi kan härledas till den satsning på SIP-utbildningarna som genomförts på uppdrag av Lokalt samråd psykiatri i nordvästra Skåne.

Det är viktigt att vi fortsatt skapar tillit till våra samarbetskollegor och deras respektive bedömningar. Ett gott bemötande för individen och samverkansparter emellan är grunden och något vi vill uppmana alla verksamheter att ha dialog om.

Vi behöver arbeta för mer sammanhållna vård- och stödprocesser som utgår ifrån den enskildes behov. Verksamheterna behöver samordna sina insatser på olika nivåer, exempelvis undersöka om det finns behov av att följa upp individen efter utskrivning för att säkerställa återhämtning och undvika återinsjuknande. Det gäller mellan olika delar av vården, inom kommun och mellan regionen och kommunen. Hur tar vi ansvar för helheten om vi bara ser vår del av insatsen?

Arbetsgruppen anser att vi behöver fortsätta arbeta aktivt för en kultur inom våra verksamheter där vi värdesätter samverkan och premiera ett helhetstänk och en

långsiktighet för dem vi finns till för. Vi behöver också aktivt arbeta för att samverkan blir av genom att använda fungerande kontaktvägar för fortsatt dialog och söka nya sätt för att komma i kontakt med varandra om brister i kommunikationen uppstår. Vi behöver möjliggöra samverkan tillsammans! Arbetsgruppen uppmanar till fortsatta dialoger och uppföljningar.

Arbetsgruppen kan se en kvalitetsförbättring under 2023 i form av tydlighet samt att tjänstepersoner och chefer tar mer ansvar för bristerna de skriver. Tjänstepersoner och chefer tar kontakt med samverkansparten för att få förståelse för den uppkomna bristen och för dialog med varandra för att finna lösningar för samverkan. Samverkan sker genom kommunikation och verksamheter inom såväl kommun som region behöver se till att inblandade parter i individens insatser får rätt information för att tillgodose individens behov.

Mallen för brister i samverkan 2024 har uppdaterats av arbetsgruppen där rutinerna har förtydligats. Det är viktigt att fylla i samtliga fält i mallen så att all information som behövs kommer fram. Skriv vilken kommun och enhet det berör eller vilken del inom regionen bristen berör. Fyll i vilka åtgärder som vidtagits och vad som framkommit i dialogen mellan samverkansparter. Mallen fylls i digitalt i första hand då vissa ord kan vara svåra att tyda när de skrivs för hand. Skriv endast ut individens namn på förstasidan och ha en professionell ton i texten.

Arbetsgruppen och Lokalt samråd psykiatri vill uppmantra till att ta upp rapporten i respektive verksamhet för dialog och lärande. Nedan följer öppna frågor att ha dialog om inom sina verksamheter och rekommendationer från arbetsgruppen.

Öppna frågor

Hur kan vi i vår verksamhet:

- Säkra att befintliga rutiner och kommunikationsvägar är tillgängliga för alla?
- Bygga förståelsen till varandras professionella bedömningar och förståelse för varandras verksamheter och uppdrag?
- Bygga respekt och tillit till varandras professionella bedömningar och förståelse för varandras verksamheter och uppdrag?
- Säkra ett professionellt gott bemötande och en helhetssyn samverkansparter emellan så individen inte hamnar mellan stolarna?
- Säkerställa att individen får sina behov tillgodosedda i samverkan, under hela förloppet?

Arbetsgruppens rekommendationer

1. Ta upp rapporten i respektive verksamhet för dialog och lärande utifrån överenskommelse i Lokalt samråd psykiatri. Ge verksamheterna kännedom kring hur man skriver en Brister i samverkan om man upplever att en samverkan brister.
2. Arbetsgruppen rekommenderar att varje verksamhet skapar rutiner för att säkerställa att information når fram till alla berörda, så att insatser kommer i gång samt att vi återkopplar och för dialog mellan samverkanspartner.
3. Arbetsgruppen vill markera vikten av att vi fortsatt skapar tillit till våra samarbetskollegor och varandras bedömningar och profession. Ett gott bemötande för individen och samverkanspartner emellan är grunden och något vi vill uppmana alla verksamheter att ha dialog om.
4. Vi behöver arbeta för mer sammanhållna vård- och stödprocesser, som utgår ifrån den enskildes behov. Aktörerna behöver samordna sina insatser på olika nivåer och säkerställa att samverkanspartner tar vid där det finns behov.
5. Arbetsgruppen anser att vi behöver fortsätta arbeta aktivt för en kultur inom våra verksamheter för att värdesätta samverkan. Vi behöver också aktivt arbeta för att samverkan blir av, använda fungerande kontaktvägar och söka nya sätt för att komma i kontakt med varandra.
6. Vi behöver fortsätta arbetet med att sprida lärdomar om brister i samverkan i verksamheterna.

/I arbetsgruppen ingår: Alexandra Hägg (PO-Skåne), Caroline Åberg (brukarutvecklare), Gudrun Olow Schnaars och Johanna Rydbergh (Region Skåne), David Bergström, Anna Åkerman, Linnea Hasslin (Helsingborgs stad), Linda Nemes, Erica Olofsson (Landskrona stad), Sara Gígja (Ängelholms kommun), Daniel Ejlertsson (Höganäs kommun), Thord Hjortenskiöld (Båstad kommun).